

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 466/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **1. AGRODROON, s.r.o.**, Hlavná 187, Valaliky, IČO 36 592 358, a **2. [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]**, zastúpených K U B | A K s. r. o., Werferova 1, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 42C/74/2018 zo 17. apríla 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. júla 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením mestského súdu o zamietnutí sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom o výške náhrady trov konania označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť mestskému súdu na ďalšie konanie a priznať im náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a verejne dostupného (internetová stránka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky) uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/44/2023 z 19. októbra 2023 vyplýva, že sťažovatelia vystupovali ako žalobcovia v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia (vo výške 17 434,30 eur sťažovateľke v 1. rade a vo výške 4 438,01 eur sťažovateľovi v 2. rade) s príslušenstvom proti žalovanému [REDACTED] vedenom pôvodne na Okresnom súde Košice I, následne na mestskom súde pod sp. zn. 42C/74/2018. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 26. októbra 2022 žalobu zamietol a žalovanému voči sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na základe odvolania sťažovateľov krajský súd tento rozsudok potvrdil a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania (uznesením sp. zn. 2Co/44/2018 z 19. októbra 2023).

3. Uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom zo 6. februára 2024 mestský súd uložil sťažovateľke v 1. rade povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania a odvolacieho konania spolu vo výške 2 790,42 eur a sťažovateľovi v 2. rade vo výške 1 382,98 eur. Pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny za úkony týkajúce sa prvoinštančného konania vo vzťahu k sťažovateľke v 1. rade vychádzal z výšky žiadaného bezdôvodného obohatenia 17 434,30 eur a vo vzťahu k sťažovateľovi v 2. rade 4 438,01 eur. Pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny pri úkonoch týkajúcich sa odvolacieho konania (proti v poradí prvému rozsudku, ktorým okresný súd žalovanému uložil zaplatiť sťažovateľke v 1. rade 19,12 eur s prísl. a sťažovateľovi v 2. rade 4,33 eur s prísl. a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol) vychádzal z predmetu odvolania (19,12 eur a 4,33 eur). Následne aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

4. Proti tomuto uzneseniu sťažovatelia podali (bez právneho zastúpenia) sťažnosť, ktorú mestský súd napadnutým uznesením vydaným sudcom zamietol. K jednotlivým sťažnostným námietkam sťažovateľov sa mestský súd vyjadril v bodoch 24 až 27 napadnutého uznesenia. Postupu vyššieho súdneho úradníka pri výpočte náhrady trov konania sa venoval v bode 24 napadnutého uznesenia. V bode 25 reagoval na námietky týkajúce sa neúčelnosti úkonov právnej služby (písomné vyjadrenia, účasť na pojednávaniach, porady s klientom), ako aj neexistencie vyúčtovania trov konania, a teda jeho nezaslanie sťažovateľom. Priebehu jednotlivých pojednávaní sa mestský súd venoval v bode 26 napadnutého uznesenia a v bode 27 sťažovateľov odkázal na právoplatné rozhodnutia, ktorými bolo rozhodnuté o nároku žalovaného na náhradu trov konania, o ktorom už v tejto fáze (pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania) rozhodovať (či ho prehodnocovať) nie je možné. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 10. mája 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú, že mestský súd nesprávne vyhodnotil tarifnú odmenu za jeden úkon právnej pomoci, keďže vychádzal zo sťažovateľmi uplatnenej sumy. Podľa ich názoru mal prihliadať na to, že výška plnenia bola závislá od úvahy súdu, a teda ide o prípad odôvodňujúci osobitné posudzovanie úspechu a neúspechu v konaní. Zámerom novej právnej úpravy v Civilnom sporovom poriadku nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne odchýliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľov nemožno zaťažiť *ad absurdum* procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo výsledku znaleckej činnosti. Ak rozhodnutie o výške bezdôvodného obohatenia záviselo od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, základná sadzba tarifnej odmeny advokáta mala byť vypočítaná z priznaného plnenia.

6. Sťažovatelia pri podaní žaloby nevedeli, že pri neoprávnenom užívaní nehnuteľnosti ide o ornú pôdu. Boli toho názoru, že ide o zastavené plochy a nádvorcia, z čoho vychádzali pri určení výšky bezdôvodného obohatenia. V tejto súvislosti zdôrazňujú, že žalobcu je nevyhnutné považovať za plne procesne úspešného, ak mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia závisela výlučne od úvahy súdu, odkazujúc na judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 399/2019, III. ÚS 475/2018). Mestský súd svojím postupom zaťažil sťažovateľov zodpovednosťou za okolnosti, ktoré nemohli objektívne predvídať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým sudca mestského súdu zamietol ich sťažnosť proti uzneseniu o výške náhrady trov konania vydanému vyšším súdnym úradníkom, z dôvodu nesprávne určenej základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzajúcej z nesprávnej tarifnej hodnoty.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

10. Jednou z rovín subsidiarity v konaní pred ústavným súdom je to, aby ústavný súd mohol prebrať skutkové a právne závery všeobecných súdov a tie vyhodnotiť v teste ústavnosti. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu.

11. Základ pre rozhodovanie ústavného súdu je urobený už predchádzajúcou rozhodovacou činnosťou orgánu verejnej moci (napr. Vernarský, M. Ústavná sťažnosť a opravné prostriedky v civilnom procese. Justičná revue, roč. 68, č. 3/2016, s. 248). Princíp subsidiarity však zasahuje aj do argumentačnej (vecnej) časti ústavnej sťažnosti a sťažovateľ je povinný podľa judikatúry ústavného súdu uplatniť v konaniach predchádzajúcich ústavnej sťažnosti rovnakú argumentáciu, ako uplatňuje v návrhu na konanie o ústavnej sťažnosti. Uvedené je zároveň aj vyjadrením zásady sebaobmedzenia a minimalizácie zásahov ústavného súdu do činnosti všeobecných súdov (IV. ÚS 303/04). Ústavný súd má tak kompetenciu zasiahnuť, len keď všeobecné súdy v rámci konania poskytnutého sťažovateľovi zlyhajú (I. ÚS 570/2023).

12. K námietke sťažovateľov vzťahujúcej sa na otázku nesprávneho určenia tarifnej odmeny za jeden úkon právnej pomoci ústavný súd (inými slovami) zdôrazňuje, že nepripúšťa námietky, ktoré sťažovateľ uplatňuje po prvýkrát až v konaní pred ním samým (napr. II. ÚS 232/2022).

13. Sťažovatelia už v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka mohli namietat', že mestský súd pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal z (podľa ich názoru) nesprávnej tarifnej hodnoty. Zo sťažnosti, ktorá je prílohou ústavnej sťažnosti sťažovateľov, je zrejmé, že v nej (v tom čase bez právneho zastúpenia) namietali 1.) neúčelnosť úkonov (podania žalovaného, porady, účasť na nadbytočnom počte pojednávaní), ako aj nepreukázateľnosť výdavkov na tieto úkony; 2.) účelové rozdelenie vecí, keďže na vec by sa mal aplikovať § 13 vyhlášky a pri určení odmeny vychádzať z tarifnej odmeny vecí, ktorej hodnota je vyššia;

3.) nepreskúmateľnosť uznesenia pre nepreukázanie výpočtového základu a režijného paušálu (jeho skutočnej výšky) relevantným dokladom alebo verejným zdrojom (písomnosť alebo webová stránka Štatistického úradu Slovenskej republiky); 4.) ďalej namietali, že vzhľadom na ich úspech v základe nároku spolu s určením výšky bezdôvodného obohatenia na základe znaleckého dokazovania žalovanému nemá byť priznaná žiadna náhrada trov konania. Súd pri rozhodovaní nerozlišoval, čo je základné a čo je sprevádzajúce, nerešpektoval, že k bezdôvodnému obohateniu na úkor sťažovateľov došlo a nemôže ich zaťažovať procesná zodpovednosť za predvídanie výsledku na základe pochybného znaleckého posudku. Rovnako od nich nemožno požadovať podceňovanie svojho nároku len preto, aby nemuseli hradiť trovy konania; 5.) napokon namietali, že žalovaný riadne neuplatnil (nevyčísli) svoje trovy konania.

14. Podľa ústavného súdu je preto táto (v ústavnej sťažnosti uplatnená) námietka z dôvodu nevyčerpania možnosti uplatniť ju už v rámci riadneho opravného prostriedku z materiálneho hľadiska neprípustná. Sťažovatelia síce podali proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť (z formálneho hľadiska teda využili účinný prostriedok ochrany svojich práv), avšak z materiálneho hľadiska vzaté tak neurobili, keďže predmetnú námietku v podanej sťažnosti pred mestským súdom neuplatnili. Prvýkrát ju uviedli až v ústavnej sťažnosti. Pritom ani netvrdia (tým menej preukazujú), že túto námietku v podanej sťažnosti ako riadnom opravnom prostriedku neuplatnili z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v dôsledku čoho ani neprichádza do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol pre jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Nad rámec uvedeného ústavný súd k sťažovateľmi odkazovanej judikatúre uvádza, že v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 399/2019, ako aj sp. zn. III. ÚS 475/2018 sa venoval posudzovaniu úspechu v konaní, a teda rozhodovaniu o nároku na náhradu trov konania, a nie (následným) rozhodnutiam o výške náhrady trov konania. Rozdiel medzi jednotlivými „fázami“ rozhodovania o trovách konania napokon sťažovateľom v dostatočnej miere ozrejmil mestský súd v bode 27 napadnutého uznesenia. K tvrdeniu sťažovateľov, že žalobcu je nevyhnutné považovať za plne procesne úspešného, ak mal plný úspech, čo sa týka základu uplatneného nároku, a jeho výška závisela od úvahy súdu, ústavný súd pripomína, že plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej, pričom plný úspech v spore môže mať aj žalovaný. V napadnutom konaní bola žaloba sťažovateľov zamietnutá v celom rozsahu.

17. K podstate argumentácie sťažovateľov možno odkázať aj na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018, podľa ktorého z § 10 ods. 2 vyhlášky vyplýva, že za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia, ktorého sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby, a rozhodujúcim momentom pre určenie tarifnej hodnoty je hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby, a nie hodnota predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania každého jednotlivého úkonu právnej služby.

18. Na tomto právnom názore ústavný súd zotrval aj v uznesení č. k. III. ÚS 434/2022-37 z 28. júla 2022 v obdobnej veci (okresný súd vypočítaval náhradu trov zo základu, ktorým bola pôvodne žalovaná suma, a to aj vo vzťahu k úkonom právnej služby vykonaným po čiastočných späťvzatiach žaloby, keď už predmet konania tvorila nižšia suma), keď vyslovil, že oproti zúženiu hodnoty predmetu konania v dôsledku rozsahu podaného opravného prostriedku iniciujúceho nové štádium

súdneho konania (odvolanie, sťažnosť) stojí zmena hodnoty predmetu sporu, ku ktorej dochádza v rovnakom štádiu procesu, a je vyvolaná rozhodnutím procesnej povahy po čiastočnom späťvzati žaloby. Preto III. senát v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nezistil dôvody na odchýlenie sa od *rationis decidendi* nálezu v konaní sp. zn. IV. ÚS 202/2018 a po ňom nasledujúcej rozhodovacej praxe, ktorá vychádza z odlišného skutkového a právneho pozadia a jeho precedentálnu použiteľnosť neobmedzila (podanie odvolania len proti zamietavému výroku, teda predmetom odvolacieho konania bola približne jedna osmina hodnoty sporu, resp. sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka len v rozsahu výroku o sume trov oprávneného uložených na náhradu, no pri vyčísl'ovaní trov konania sťažnosti okresný súd za hodnotu predmetu konania považoval sumu, ktorá bola predmetom vymáhania v exekučnom konaní, pozn.),

19. V neposlednom rade ústavný súd považuje za vhodné pripomenúť, že právnym dôvodom nároku na náhradu trov konania je to, že strany, ktoré viedli spor, konajú „na vlastné nebezpečenstvo“ a nesú tak zodpovednosť za výsledok sporu. Nemožno pritom nezohľadniť aj okolnosť, že zásada za ručenie za výsledok sporu má aj nepochybný význam výchovný, a to že zdržiava strany od ľahkomyselného vedenia sporu (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1025.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu